

EXEGESIS I

פרשנות המקרא

ἐξηγεῖσθαι to interpret

- 1. ATTITUDE TOWARDS AUTHORITY**
- 2. INTELLECTUAL INTEGRITY**

RASHBAM GENESIS 37:1

The ancients, on account of their piety, tended to follow [legal] hermeneutics because of their importance, and, as a consequence, **did not accustom themselves** to plumb the depths of *peshat* (*`omek peshuto shel mikra*) ... My maternal grandfather, Rabbi Shelomo... took pains to interpret Scripture according to its *peshat*... and I, Shemuel ben Meir... argued with him and in his presence, and **he admitted** that if he had the time, he would have to compose new commentaries in light of the daily innovations in *peshat*.

והראשונים מתוך חסידותם נתעסקו לנטות אחרי הדרשות שהן עיקר, ומתוך כך לא הורגלו בעומק פשוטו של מקרא, ולפי שאמרו חכמים אל תרבו בניכם בהגיון, וגם אמרו העוסק במקרא מדה ואינה מדה העוסק בתלמוד אין לך מדה גדולה מזו, ומתוך כך **לא הורגלו כל כך** בפשוטן של מקראות, וכדאמ' במסכת שבת הוינא בר תמני סרי שנין וגרסינ' כולה תלמודא ולא הוה ידענא דאין מקרא יוצא מידי פשוטו. וגם רבנו שלמה אבי אמי מאיר עיני גולה שפירש תורה נביאים וכתובים נתן לב לפרש פשוטו של מקרא, ואף אני שמואל ב"ר מאיר חתנו זצ"ל נתווכחתי עמו ולפניו **והודה לי** שאילו היה לו פנאי היה צריך לעשות פרושים אחרים לפי הפשטות המתחדשים בכל יום.

RAMBAN NUMBERS 32:42

Now although the Rabbi [Rashi] is "like a filled treasury of knowledge" of Torah, Halachoth and Agadoth, yet the explanation of the Rabbis in Midrash Ruth **escaped his attention**, [for they remarked on the verse: "Though I [Ruth] be not as one of thy handmaids. Said Boaz to Ruth: Far be it from me [to consider you like one of the handmaids!] You are not like one of the handmaids, but like one of the matriarchs!

והרי הרב אוצר בלום לתורה
להלכות ולהגדות,
ואשתמיטתיה זו שאמרו
במדרש רות (רבה ה ה) ואנכי
לא אהיה כאחת שפחותיך (רות
ב יג), אמר לה חס ושלום אין
את מן האמהות אלא מן
האימהות...

R. ISAIAH OF TRANI שו"ת הרי"ד סימן מז

I shall inform you that I have found in the master, Rashi, [incorrect] things that a person of integrity cannot ignore...

There is no sage who is free of error, because only God's wisdom is perfect. Indeed, a sage's capacity for error is proportionate to his stature.

ואודיעך כי מצאתי בדבר זה כתוב למורה רש"י ז"ל דברים שאין ראויים להתאפק לבעל נפש מלהשיב עליהן, מפני שהדבר איסור תורה והתרת אשת איש, ואע"פ שהמורה מופלא בכל הדורות ומימיו אנו שותים והוא אשר נתן בנו רוח כמעט לדעת ולהבחין מאומה, "אין חכמה ואין תבונה לנגד השם". ואין חכם בעולם שינקה מן השגיאות, כי החכמה אינה תמימה כי אם ליי' לבדו וכפי מעלת החכם גדולה כך תעלה על ידו שגיאה גדולה כמו שאמרו רז"ל ל10 לפום חורפא שבשתא.

MISC. RASHI

רש"י יחזקאל כ"א:ל"ו

It has been some time since I explained this portion as stated above. Now, I see it differently.

In any event, I erred in that interpretation ... Now I have dealt with it with our colleague Shema`yah and have corrected it.

זה ימים רבים שפירשתי פרשה זו כאשר כתוב למעלה עכשיו אני רואה בשינוי לשונות שבה.

שו"ת רש"י סימן קכא

אני כבר נשאלתי על זה כמה שנים והשיבותי כדברי האו' יש היקף. ושגיתי בה... אבל עתה יישר כחו של אחי [שמעיה] שלמדתי מפולו.

YEHUDAH ELITZUR

- Every exegete is eclectic and summative, yet also an innovator who argues with his predecessors. Just as Rashi diverges from the interpretations of Hazal, so did his own students and heirs diverge from the bounds of his exegesis. A contemporary exegete is required, of course, to examine things in light of our knowledge of linguistics, history, realia, archaeology, geography, and all other branches of human knowledge.
- If he does so, then he is following in the path of the ancients even if he disagrees with them in a thousand details. However, one who copies the words of our predecessors while ignoring the facts that have been discovered and the knowledge that has been revealed in our days is abandoning the ways of the ancients and rebelling against them.

EXEGESIS I

פרשנות המקרא

ATTITUDE TOWARDS (H)AGGADAH

אבן עזרא פירוש שני שמות כ"ה:ה'

Some of our predecessors maintain that Jacob planted them and Israel took them out of Egypt at Moses's instructions...

But this is perplexing...The Egyptians thought that they were [taking a furlough] to offer sacrifices and would later return, which is why they loaned them things. How could they carry out many planks of wood—each one ten cubits long, not to mention [even longer] crosspieces—when they were passing by the royal center of Egypt? What would they have answered to the question, why are you taking acacia trees if you are going for only three days?

Behold our quandary. If our ancestors had a tradition (*masoret*) that the trees came from Egypt, we too shall take it literally. However, if it is an opinion (*sevarah*), then we are free to seek an alternative approach and say that there was a forest of acacia trees adjacent to Mount Sinai.

ועצי שטים – יש מקדמונינו שאמרו שיעקב

אבינו נטעם, וישראל הוציאום ממצרים במצות משה...ויש לתמוה... הנה המצרים חושבים כי לזבח הם הולכים, ואחר כן ישובו, ועל כן השאילום, ואיך יוציאו קרשים רבים ארך כל אחד עשר אמות, גם בריחים, והם עברו על מצרים מקום המלוכה, ומה היתה תשובתם לשואליהם: למה יוליכו עצי שטים, והם הלכים לזבח דרך שלשת ימים. **והנה לא ידענו**, אם **קבלה** היא ביד אבותינו שממצרים הוציאום, גם אנחנו נסור אל משמעתם. ואם דרך **סברא**, יש לבקש דרך אחרת.

רש"י במדבר כ"ו:כ"ד

If this is an **aggadah**,

so be it.

If not,

then I would say...

ואם **אגדה** היא

הרי טוב,

ואם לאו

אומר אני...

YOSEIF KARA

שופטים ה:ד

It is not customary for a prophet in any of the twenty-four [canonical] books to speak so enigmatically that we would require an **Aggadah** to understand him.

One who does not understand the simple meaning of Scripture and inclines towards **Midrash**, resembles someone overwhelmed by giant waves and submerged in deep water who will grasp anything that comes to hand in order to save himself.

ועוד שאין דרך נביא בכל כ"ד ספרים שיסתום את דבריו כדי שיצטרך ללמוד אותם מדברי **אגדה**.

שמואל א א:יז

כל מי שאינו יודע פשוטו של מקרא, ונוטה לו אחר **מדרשו** של דבר, דומה לזה ששטפתהו שיבולת נהר, ומעמקי מים מציפין, ואוחז כל אשר יעלה בידו להנצל.

EXEGESIS I

פרשנות המקרא

USE OF SEMITIC LANGUAGES

אבן עזרא שיר השירים פרק ח

The reader of this commentary may wonder why I employ **Arabic** (the language of Ishmael). It is a consequence of our ignorance, for our knowledge of biblical Hebrew is limited to what the text records of the prophets' speeches, while whatever they had no need to speak of remains unknown.

Since Arabic is very close to Hebrew (*leshon ha-kodesh*)—its conjugations; the use of the letters *yod*, *he*, *vav*, and *'alef* for prefixes etc.; the verbal forms for passive (*nif'al*) and reflexive (*hitpa'el*) tenses; and noun constructs (*semikhut*) are identical, as are its numerals, and more than half of its vocabulary exists in Hebrew—any time we encounter an unusual word in the Bible that has a cognate in Arabic, we will suggest that they share a definition, although it remains questionable.

והעומד על זה החבור אולי יתמה למה אומר
כאן **בלשון ישמעאל** בעבור קוצר דעתנו כי לא
נדע מלשון הקדש כי אם הכתוב במקרא
שהוצרכו הנביאים לדבר ומה שלא הוצרכו לא
נדע שמו ובעבור היות לשון ישמעאל קרוב
מאד ללשון הקדש כי בניינו ואותיות יה"וא
והמשרתים ונפעל והתפעל והסמיכות דרך
אחת לשתייהן וכן בחשבון ויותר מחצי הלשון
ימצא כמוהו בלשון הקדש על כן כל מלה שלא
נמצא לה חבר במקרא ויש דומה בלשון
ישמעאל נאמר אולי פירושה כן אע"פ שהדבר
בספק.

EXEGESIS I

פרשנות המקרא

ANCIENT NEAR EASTERN LITERATURE

MOSHE IBN EZRA

- In citing the Arabic Qur'an, I have paid no attention to the opposition adopted by certain opinions among the halakhists of our generation, because I have seen that the greatest halakhists and philosophers, including Rabbi Se`adyah Gaon and Rabbi Hayya Gaon, have relied on it when seeking assistance in elucidating obscurities in prophetic literature. Likewise [they have used] Christian commentaries, in spite of their drawbacks.

RAMBAM

- The knowledge of [pagan] attitudes and activities is a prime source for providing the rationales of *mizvot*, because the basis of our entire Torah and the axis on which it rotates is the elimination of those attitudes from [our] thoughts and of those traces from existence. (Guide 3:29)

EXEGESIS I

פרשנות המקרא

MUTUALITY, OR EXCLUSIVITY?

RABBI ABRAHAM ISAAC KOOK

(אדר היקר)

Is it not well-known that among the ancients there were people who knew of God: prophets, spiritual giants [such as] Methuselah, Enoch, Shem, Eber, etc.? Is it conceivable that they had no impact upon their contemporaries—despite having been eclipsed by the activities of Abraham, i.e. Ethan the Ezrahite? How could their influence have left no impression at all? Their works must have resembled those of the Torah!

EXEGESIS I

פרשנות המקרא

ARCHAEOLOGY: BANE OR BOON?

רמב"ן הערה בענין השקל

God blessed me thus far and I merited to arrive in Acre, where I found in the possession of the elders an engraved **silver coin**. On one side was a flowering staff and on the other a vase, and both sides were inscribed. They showed the coin to the **Cutheans** [Samaritans] who read it immediately, because it was ancient Hebrew, which they retained (as explained in Sanhedrin). One side read "Shekel hash'kalim" and the other "Y'rushalyim haK'doshah"...

ברכני השם עד כה שזכיתי ובאתי לעכה ומצאתי שם ביד זקני הארץ **מטבע כסף** מפותח פתוחי חותם, מצדו האחד כעין מקל שקד ומצדו השני כעין צלוחית, ובשני הצדדים סביב כתב מפותח באר היטב. והראו הכתב **לכותיים** וקראוהו מיד, כי הוא כתב עברי אשר נשאר לכותיים כמו שמוזכר בסנהדרין, וקראו מן הצד האחד שקל השקלים, ומן הצד השני ירושלים הקדושה. ואומרים כי הצורות מקלו של אהרן שקדיה ופרחיה, והצורה השני צנצנת המן.

LITERARY SENSITIVITY

SE`ADYAH GAON

It is inescapable that all words will be either univocal or equivocal, since all languages are constructed according to this pattern. So it is with the Torah, since it too was given in a [human] language.

RASHI

“God speaks but once, yet I hear two messages” (Psalms 62:12). A single verse may have several meanings but, in the final analysis, no verse may be purged of its literal sense. And even though the prophets were wont to speak figuratively, one must “settle” the figure [of speech] with its place and with its context.

RELIABILITY OF THE MASORETIC TEXT

RADAK

It appears that during the First Exile, the [authoritative] scrolls were lost or moved and the sages who knew Scripture well died. The Men of the Great Assembly, who restored the Torah to its previous glory, found differences among the remaining scrolls and followed the majority, according to their judgment. Wherever they were unable to make a determination, they wrote one [version] without vocalization, or wrote it in the margin but not in the body of the text, or wrote one [version] in the margin and another in the text

RALBAG

דברי הימים ב כ"ו

(ה) וַיְהִי לְדֹרֹשׁ אֱלֹהִים בְּיָמֵי זְכַרְיָהוּ הַמִּבְּיָן
בְּרֵאֵת הָאֱלֹהִים וּבְיָמֵי דָרְשׁוֹ אֶת־ה'
הַצְּלִיחוֹ הָאֱלֹהִים:

(ה) ויהי לדרוש אלהים בימי זכריהו המבין ביראת - וכן כתוב בכ"י וכן נמצא בירושלמי (סוטה ט
, יג [נד, ב]) בכתובים דפוס נאפולי וכן תרגם המתרגם "דמליץ בדחלתא דה". . האלהים - רוצה